

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá vlivem sociálního znevýhodnění na slovní zásobu a porozumění textu u žáků 4. ročníků základních škol. Do výzkumu byly zařazeny celkem čtyři skupiny žáků – žáci bez sociálního znevýhodnění, žáci se sociálním znevýhodněním, žáci se sociálním znevýhodněním v ústavní výchově a romští žáci se sociálním znevýhodněním v ústavní výchově. Cílem bylo zjistit, jak a jestli se tyto skupiny mezi sebou liší v rozmanitosti slovní zásoby a porozumění textu.

Pro sběr dat byly využity polostrukturované rozhovory s otevřenými otázkami, jako design výzkumu byla zvolena zakotvená teorie (Švaříček, Šedřová, 2007). Rozhovory byly vedeny se čtrnácti žáky 4. ročníků. Rozhovory byly zaměřeny na porozumění úlohám z mezinárodního testování TIMSS 2015 a z učebnic vlastivědy nakladatelství TAK TIK pro 4. ročníky.

Z výsledků práce vyplývá, že je velký rozdíl mezi slovní zásobou a porozuměním textu u žáků bez sociálního znevýhodnění a se sociálním znevýhodněním. Dále výzkum neprokázal, že by romští žáci v ústavní výchově měli slabší slovní zásobu než žáci jiného než romského původu, kteří jsou také v ústavní výchově umístěni. Naopak největší vliv na slovní zásobu a porozumění textu má délka pobytu žáka v ústavním zařízení. Žáci se sociálním znevýhodněním a žáci se sociálním znevýhodněním v ústavní výchově často dosahovali podobných výsledků, žáci v ústavní výchově používali občas rozvinutější slovní zásobu a prokazovali lepší porozumění textu. Z výzkumu vyplývají doporučení pro pedagogy, kteří by se ve školní práci měli zaměřit na rozvoj slovní zásoby a porozumění u všech sledovaných skupin. Například je vhodné do vyučovacích hodin zařadit hlasité čtení knih (ze strany pedagoga) s možností se odkazovat na kontexta porozumění jednotlivých slov.

KLÍČOVÁ SLOVA

slovní zásoba, porozumění textu, sociální znevýhodnění, ústavní výchova, romští žáci